

2. Зимняя И.А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании. Авторская версия. / Ирина Алексеевна Зимняя. – М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – 42 с. – (Серия: Труды методологического семинара «Россия в Болонском процессе: проблемы, задачи, перспективы»).
3. Хуторской А.В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / Андрей Викторович Хуторской // Ученик в обновляющейся школе: Сб. науч. трудов.— М.: ИОСО РАО, 2002. – С. 135-157.
4. Грабовський П.П. Інформаційна компетентність учителя середньої школи [Електронний ресурс] / П.П. Грабовський // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. –2007. – Вип. 37. – Режим доступу до журналу: <http://eprints.zu.edu.ua/1955/>.
5. Гудкова Т.А. Формирование информационной компетентности будущего учителя информатики в процессе обучения в ВУЗе: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. пед. наук: спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Татьяна Александровна Гудкова. – Чита, 2007. – 22 с.
6. Завьялов А.Н. Формирование информационной компетентности студентов в области компьютерных технологий: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. пед. наук: спец. 13.00.01 "Общая педагогика, история педагогики и образования" / Андрей Николаевич Завьялов. – Тюмень, 2005. – 16 с.
7. Литвинова С.Г. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності (ІКК) вчителів-предметників [Електронний ресурс] / Світлана Григорівна Литвинова // Інформаційні технології та засоби навчання – Електронне наукове фахове видання. – 2008. – Вип. 5. – Режим доступу до журналу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/ITZN/em5/emg.html>.
8. Петухова Л.С. Інформатична компетентність майбутнього фахівця як педагогічна проблема / Л.С. Петухова // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2008. – №1. – С. 3-5.
9. Тришина С.В., Хуторской А.В. Информационная компетентность специалиста в системе дополнительного профессионального образования / Светлана Владимировна Тришина, Андрей Викторович Хуторской // Интернет-журнал «Эйдос». – 2004. – 22 июня. Режим доступа к журналу: <http://www.eidos.ru/journal/2004/0622-09.htm>.
10. Великий тлумачний словник української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
11. Психологічний тлумачний словник / [авт.-уклад. Шапар Віктор Борисович]. – Х.: Прапор, 2004. – 640 с.
12. Верхола А.П. Оптимизация процесса обучения в вузе / Арнольд Павлович Верхола. – К.: Вища школа, 1979. – 176с.
13. Пшенична О.С. Використання інформаційних технологій у майбутній діяльності менеджера: функціональна структура та професійна підготовка / О.С. Пшенична // Вісник Запорізького національного університету: Педагогічні науки. – №1. – 2008. – С. 214-220.

УДК 37.013.42: 06.011

ДИТЯЧЕ ГРОМАДСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ

Романовська Л.І., к. психол. н., доцент

Хмельницький національний університет

У статті представлені результати дослідження діяльності дитячих громадських об'єднань України, проаналізована специфіка соціального виховання членів зазначених об'єднань.
Ключові слова: соціалізація, соціальне виховання, дитяче громадське об'єднання.

Романовская Л.И. ДЕТСКОЕ ОБЩЕСТВЕННОЕ ОБЪЕДИНЕНИЕ КАК СПОСОБ СОЦИАЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ ПОДРОСТКОВ / Хмельницкий национальный университет, Украина

В статье представлены результаты исследования деятельности детских общественных объединений Украины, проанализирована специфика социального воспитания членов данных объединений.
Ключевые слова: социализация, социальное воспитание, детское общественное объединение.

Romanovska L.I. CHILD'S COMMUNITY UNION AS AN INSTRUMENT OF SOCIAL UPBRINGING OF YOUTH / Chmelnyzki national university, Ukraine.

Et has bun characteriud the results of Ukrainian children community unions activity, it has been analyzed the specialty of social upbringing of members of mentioned unions.

Key words: socialization, social upbringing, child's community union.

На сучасному етапі розвитку суспільства проблема соціалізації особистості є дуже актуальною, передусім, це стосується соціалізації і виховання підлітків, тому що саме в цей період життя людини закладаються основи особистості, її здатність до адекватної оцінки суспільних процесів, уміння застосовувати набутий досвід для розгортання своєї життєдіяльності.

Однією із найважливіших передумов підготовки підлітків до життя є їх успішна соціалізація, невід'ємною складовою якої має стати їхня суспільна активність. Перебування підлітків у дитячих громадських організаціях – одна із форм вияву такої активності.

Незважаючи на певну специфіку (пластування, гайдинг, скаутинг, використання елементів козацької педагогіки і атрибутики), дитячі громадські організації можна охарактеризувати як самодіяльні об'єднання дітей, підлітків і молодих людей, створені з метою виховання дітей і підлітків та особистісного самовиховання молодих людей. Останні, власне і є керівним активом даних структур.

У сучасній психолого-педагогічній вітчизняній і зарубіжній літературі розроблено значну кількість концепцій формування особистості у дитячому віці, описано механізми і рушійні сили цього процесу. Проблема дослідження розвитку підлітка має яскраво виражений міждисциплінарний характер (психологія, педагогіка, соціологія та ін.). Це, відповідно, вимагає застосування в процесі дослідження впливу участі в роботі дитячої громадської організації на процес формування особистості знань з різних наук, а також різних наукових підходів. Вважаємо, що як міждисциплінарний комплексний підхід для дослідження зазначених об'єднань можна запропонувати *психолого-акмеологічний підхід*. Зазначений підхід базується на тому, що акмеологія виступає міждисциплінарною парадигмою, тобто такою системою доказових знань, яка на відносно тривалому етапі розвитку визначає постановку і вирішення відповідних наукових і практичних проблем. З цієї точки зору процес виховання у дитячій громадській організації є процесом передачі керівним активом об'єднання своїх знань, життєвого досвіду, ціннісних орієнтацій, моральних переконань своїм молодшим товаришам по спілці, а також організація колективних творчих справ виховуючого характеру.

Під колективними творчими справами ми розуміємо *виховуючий комплекс*, який складається з різноманітних акцій і заходів соціально значущого і суспільно корисного характеру, а також між особистісних взаємодій як механізму їхньої реалізації, міжособистісних відносин, психологічних впливів і спілкування.

У процесі дослідження ми дійшли висновку, що в основі підходів до розв'язання накреслених завдань повинна лежати теорія розвитку особистості. Відповідно, процес розвитку і формування особистості підлітка ми розглядаємо як результат взаємодії зовнішніх і внутрішніх факторів розвитку особистості. «Взаємодія – це філософська категорія, яка відображає процеси впливу суб'єктів діяльності один на одного, їх взаємну зумовленість» [9, с.216].

Взаємодії як форми впливу майже тотожні з відносинами. Останні ж визначаються як «стосунки, зв'язки, взаємини між ким-небудь» [5, с.175]. Взаємодія являє собою двосторонній процес, у якому однаковою мірою зацікавлені обидва суб'єкти взаємодії. Щоб даний процес мав простір для розгортання, повинні бути соціально-педагогічні підстави для зазначеної взаємодії. Йдеться про мотиви, цілі спільної діяльності, її зміст, форми і відповідно результати. Для прикладу, взаємодія школи і позашкільного соціального середовища має чітко виражену ціль – сприяння особистісному розвитку дитини, створення оптимальних умов для її позитивної соціалізації, гуманізація середовища її існування та життєдіяльності. Взаємодія школи і позашкільного соціального середовища – це завжди взаємозбагачення один одного, фактор розвитку двох взаємодіючих суб'єктів. Зокрема, О.Леонтьєв звернув увагу на те, що діяльність є системою, яка, у свою чергу, включена в систему відносин. Він вказував на те, що відносини – це діяльність у її оформленні [8, с.73].

Грунтовне дослідження в педагогіці феномена «відносини» давно розглядається як самостійна наукова проблема. Її вирішенню присвячені монографічні праці О.Гордіна, А.Сідельковського, докторські дисертації М.Вейта, К.Гавриловець, Н.Щуркової.

Нашу увагу привертає введене в науковий обіг поняття «виховуючі відносини» (термін А.Бойка). «Це творча, морально-естетична взаємодія суб'єктів педагогічного процесу, спрямована на досягнення мети виховання, зумовлена соціально і психологічно всією системою суспільних відносин, загальнолюдських і національних цінностей, і яка відповідає певному етапу розвитку суспільства» [4, с.25].

Запропоноване визначення ґрунтується:

- на теоретичних положеннях В.М'ясищева, який першим звернув увагу на те, що в практиці існує тотожність у поняттях «відносини» і «взаємодія»;

- на філософсько-психологічній концепції С.Рубінштейна, у якій доведено, що ставлення людини до людини опосередковує ставлення людини до буття. Це дозволило дійти висновку, що від характеру взаємодій між суб'єктами соціальних виховних впливів залежить у вирішальній мірі інтеграція зазначених впливів.

Відомо, що специфічним видом людської діяльності є спілкування. Воно може бути як її самостійним видом, так і входити в ролі необхідного компоненту в інші види діяльності. Разом з тим у «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» спілкування трактується як «взаємні стосунки, дружній зв'язок» [5, с.1368].

У контексті соціальної педагогіки ми вважаємо спілкування засобом соціального виховання учнівської молоді. Його змістом є сприяння налагодженню ефективної (у контексті інтеграції соціальних виховних впливів) взаємодії підлітків з позашкільним соціальним середовищем.

Проте не всяка позашкільна життєдіяльність підлітків, не будь-який контакт є сферою соціального виховання, а лише ті їхні види, у яких відбуваються виховні взаємодії і, як результат, підлітками засвоюються ті чи інші елементи соціального досвіду, культури.

Не менш важливим для розуміння значення діяльності і спілкування в процесі інтеграції соціальних виховних впливів є й інша обставина: юна особистість, її діяльність і спілкування складають органічну єдність. Взаємодія вчителя, соціального педагога і учнів, а також їхня взаємодія з іншими суб'єктами соціальних виховних впливів мають своїм внутрішнім змістом психічні процеси, в яких відображаються властивості особистості. Ці властивості так чи інакше опосередковують, спрямовують вплив діяльності на розвиток особистості. Спонування до дії у підлітка визначається її змістом і організацією, виникаючими у ній відносинами, місцем конкретного індивідуума у системі цих відносин.

У діяльності, як уже було підкреслено, відбувається взаємодія особистісних якостей молоді людини і обставин. Завданням соціального педагога є надання взаємодіям виховуючого характеру. Взаємодія внутрішньої сутності особистості і обставин її спілкування складає основу психічного акту, названого Л.Виготським переживанням. Тут у нерозривній єдності зосереджені, з одного боку, соціальне середовище, тобто те, що впливає на нього, а з іншого – суб'єкт, тобто те, що вносить у це переживання сам індивід і що, в свою чергу визначається досягнутим рівнем психічного розвитку. У ході такої взаємодії вони трансформуються в нові риси юної особистості. У цьому, на нашу думку, і полягає смисл інтеграції соціальних виховних впливів, які продукують суб'єкти зазначених впливів. Вирішальну роль у цьому процесі відіграють виховні взаємодії.

Взаємодії – поняття спільне для багатьох галузей знань. Треба підкреслити, що поняття “взаємодія” у найбільш близьких до соціальної педагогіки галузях знань, у першу чергу, в соціальній психології і соціології, використовуються для аналізу і опису спільних дій конкретних спільнот. Такий підхід не повною мірою задовольняє соціальну педагогіку, тому що в процесі соціального виховання має місце взаємодія як індивідуальних, так і колективних суб'єктів.

На нашу думку, процес інтеграції соціальних виховних впливів базується на виховних взаємодіях і спілкуванні. Це процес, що відбувається між кількома суб'єктами. Результатом такої взаємодії є внесення змін у структуру ціннісних орієнтацій, світогляду, моральних установок та переконань.

Аналізуючи соціально-педагогічну діяльність соціальних педагогів, які працюють з сучасними дитячими громадськими об'єднаннями, ми дійшли висновку, що у своєму пошуку найважливіших параметрів, від яких власне і залежить ефективність всієї їхньої діяльності, необхідно звернутися до теорії діяльного опосередкування міжособистісних відносин. Остання ж визначає дещо інше, відмінне від традиційних, ієрархізацію перемінних з точки зору їхнього впливу на ефективність процесу соціалізації у дитячо-юнацькій спілці. На нашу думку, у якості основних або логічно незалежних перемінних, тобто таких, що спроможні здійснювати найбільший вплив на успішність всієї діяльності дитячої організації і які в змозі радикально змінити вплив інших чинників, необхідно розглядати не структурно-формальні, а соціально-психологічні характеристики дитячого формування, зокрема, у першу чергу ті, які визначають рівень його соціально-психологічного розвитку як соціально-педагогічної системи.

Відповідність дитячого громадського об'єднання поняттю “соціально-педагогічна система” полягає в тому, що воно може успішно здійснювати процес соціалізації членів об'єднання виходячи із своїх соціально-психологічних, інтелектуальних і структурно-організаційних можливостей. Отже, ми розглядаємо дитячо-юнацьку спілку не тільки як соціально організоване мікро середовище, але й як специфічний центр, що продукує соціалізаційні впливи на членів спілки. У цьому, власне, і полягає теоретичний і практичний смисл визначення нами дитячого громадського об'єднання як соціально-педагогічної системи, з відповідною опорою при цьому на стратометричну концепцію колективу (зокрема, стратометричних принципів структурування відносин у колективі).

На перше (визначальне) місце в ієрархії міжособистісних відносин у дитячо-юнацькій спілці в цьому випадку висуваються параметри глибинного, першого шару інтрагрупової активності. Ці параметри започатковують умови успішної діяльності дитячо-юнацької спілки і виступають як передумова формування у ній відносин другого шару інтрагрупової активності, опосередкованих змістом діяльності. До них, зокрема, відносяться мотиваційні процеси, які пов'язують зміст внутрішньоспілкової діяльності з мотиваційною сферою кожного члена спілки.

Наступними за значущістю є достатньо вивчені відносини другого шару інтрагрупової активності, зокрема такі, як ціннісно-орієнтаційна єдність, колективістське (внутрішньоспілкове) самовизначення, дієва групова (дитячо-юнацької спілки) емоційна ідентифікація, референтність тощо. У сукупності з характеристиками першого шару, на нашу думку, вони і складають головні чинники ефективності діяльності дитячих громадських об'єднань, потенційний вплив яких на успішність зазначеної діяльності (як виявлено в ході проведеного дослідження) значно сильніший, ніж це трактується у соціально-психологічних дослідженнях стосовно організованих груп.

Що ж стосується відносин третього, поверхового шару, то вони включені до перерахунку властивостей проміжного характеру, тому їх можна розглядати як перемінні, вплив яких на успішність процесу виховання у дитячо-юнацькій спілці залежить від міри розвинутої феноменів першого і другого шарів, тобто може бути істотно відмінним залежно від того, як представлені і якою мірою розвинуті у дитячо-підлітковій спільноті відносини глибинних страт інтрагрупової активності. Вплив емоційно-безпосередніх відносин, що входять до третього шару, на ефективність діяльності дитячого громадського об'єднання необхідно розглядати як подвійно опосередкований: *по-перше*, розвиненістю основоположних структур об'єднання, *по-друге*, сформованістю відносин, що складають третій шар інтрагрупової активності. Те саме, в принципі, стосується і структурно-формальних характеристик дитячо-юнацької спілки, зокрема, таких як: *її величина, композиція, канали комунікацій, тип соціально-педагогічного завдання* тощо. Не заперечуючи їхнього впливу на успішність роботи дитячо-юнацької спілки, ми, в результаті аналізу проведеного дослідження, дійшли висновку, що він зменшується у міру підвищення рівня соціально-психологічного розвитку дитячої організації і формування в ній колективістських відносин.

Виходячи з позиції концепції діяльнісного опосередкування міжособистісних відносин і стратометричного принципу їх структурування, в розвинутому колективі дитячого об'єднання взаємодію чинників, що визначають ефективність його соціально-педагогічної діяльності можна уявити так: вирішальний вплив на успішність діяльності дитячо-юнацької спілки чинять ті зміни, які відбуваються не в її структурно-формальних параметрах чи внутрішньоспілкових властивостях, а в специфічних для неї міжособистісних відносинах.

Важливе значення для посилення ефективності роботи дитячих громадських організацій має їхня співпраця із діючими і майбутніми соціальними педагогами. Вважаємо, що до основних принципів організації взаємодії соціального педагога з дитячими громадськими об'єднаннями як суб'єктами позашкільних соціалізаційних впливів можна віднести:

- принцип функціонування інтегративної взаємодії впливів наявного у мікрорайоні школи соціалізуючого простору на різних ієрархічно побудованих рівнях;
- принцип всебічного розкриття, узгодження і концентрації соціалізуючих і виховних можливостей соціальних інститутів у забезпеченні особистісного характеру їх впливів на процес формування ціннісних орієнтацій, світоглядних переконань, моральних установок учнівської молоді;
- принцип інтегрування цілей і соціальних впливів на формування громадянськості в учнів в залежності від актуальних рівнів їх соціалізації, вікових та індивідуально-типологічних особливостей;
- принцип інтеграції змісту взаємодії соціального педагога з дитячими громадськими об'єднаннями, спрямованої на формування особистісних якостей і властивостей особистості учня у відповідності з його потребами;
- принцип пріоритетності соціально-педагогічного забезпечення активної участі учнів в діяльності дитячих громадських об'єднань як інституті соціалізації і соціального виховання особистості;
- принцип цілісного підходу до проектування і реалізації можливостей, організаційної, стимулюючої та контрольної функції управління процесом формування ціннісних орієнтацій, світоглядних переконань та моральних установок;
- принцип особистісно зорієнтованого підходу до створення соціально-педагогічних технологій ефективної співпраці соціального педагога з дитячими громадськими об'єднаннями.

У процесі розробки теоретичних основ зазначеного співробітництва ми дійшли висновку про необхідність посилення роботи з майбутніми соціальними педагогами. Особливу увагу було приділено

формуванню *готовності майбутнього фахівця до роботи з дитячими громадськими об'єднаннями*, що розглядається нами як результат професійно-педагогічної підготовки, як інтегральне багаторівневе динамічне утворення, структура якого обіймає мотиваційно-особистісний, науково-теоретичний, операційно-дієвий компоненти, що виявляються і реалізуються у цілісній системі взаємодії з громадськими дитячими організаціями.

Згідно з визначеними компонентами нами було розроблено критерії і показники готовності соціального педагога до роботи з дитячими громадськими об'єднаннями. До них ми відносимо:

- *мотиваційно-особистісний критерій*, який обіймає професійний інтерес до роботи із зазначеними об'єднаннями, спрямованість на активну роботу у дитячих організаціях, особистісний інтерес до роботи у даних об'єднаннях;
- *науково-теоретичний критерій*. Він відображає знання організаційно-правових основ створення та функціонування дитячих громадських об'єднань, знання про педагогічні основи діяльності зазначених організацій;
- *операційно-дієвий критерій*, який, на нашу думку, відображає когнітивні уміння (аналіз сучасного стану дитячого руху, прогнозування його розвитку та ін.), проєктивні уміння (планування діяльності, розробка програм реалізації різноманітних акцій і заходів), організаторські вміння (створення умов для розвитку лідерського і творчого потенціалу та професійного самовизначення), комунікативні уміння (психолого-педагогічне спілкування для стимулювання активності членів організацій, сприяння побудові оптимального стилю взаємовідносин, створенню обстановки співробітництва та співтворчості).

Значну увагу в процесі розгортання співробітництва з лідерами дитячо-юнацьких спілок було приділено розробці технологій соціально-педагогічної роботи соціального педагога з дитячими громадськими об'єднаннями. Зокрема, у м. Тернополі уже три роки реалізується проєкт “Працюємо разом”, в ході якого до роботи дитячих громадських об'єднань долучилося двадцять майбутніх соціальних педагогів. Зазначений проєкт містить в собі практичну і науково-дослідну складові.

У ході реалізації практичної частини проєкту проаналізовано перспективні і поточні плани роботи дитячих громадських об'єднань, за погодженням з активом внесено відповідні зміни. Це дозволило надати діяльності зазначених формувань більш цілеспрямованого характеру, усунути хаотичність і несистематичність у діях активу. Важливе значення у підвищенні виховного впливу дитячих громадських об'єднань відіграли проведені семінари і тренінги. Проводились вони викладачами і студентами психолого-педагогічного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (спеціальність “Соціальна педагогіка”). Про ефект проробленої роботи свідчать і зняті показники проведеного соціально-педагогічного експерименту, в ході якого, зокрема було виявлено виховні функції, притаманні дитячим спілкам. У якості найважливіших назовемо такі:

- *когнітивна функція*. Вона обумовлена специфікою роботи дитячих громадських об'єднань. У діяльності дитячих спілок знаходять застосування засвоєні знання, формується світогляд, виробляється потреба і здатність до самостійного здобуття знань;
- *компенсаторна функція*. Сприяє формуванню спроможності до соціального самозахисту і пристосуванню до реалій життєдіяльності в умовах сучасного суспільства;
- *регулятивна функція*. Формується як наслідок специфіки діяльності дитячого громадського об'єднання, а також відносин і спілкування між його членами;
- активно реалізується і *організаційна функція*, яка впливає на розвиток організаторських здібностей і потреб дітей та підлітків;
- *комунікативна функція* реалізується на підставі ідеї колективного характеру виховання у дитячих громадських об'єднаннях;
- *функція соціальних зв'язків*. На нашу думку, вона виконує роль посередника між дитячою організацією і суспільством, підтримуючи контакти між світом дорослих і дитячо-підлітковою спільнотою.

Відомо, що важливою педагогічною умовою успішного функціонування процесу професійної підготовки соціальних педагогів є оптимальне поєднання теоретичного і практичного компонентів. У процесі дослідно-експериментальної роботи ця ідея була реалізована у вигляді участі студентів Тернопільського національного педагогічного університету в діяльності дитячих громадських об'єднань. Відповідно, ми розглядаємо зазначену роботу майбутніх соціальних педагогів як неперервний процес, що охоплює:

- систему різних видів соціально-педагогічної діяльності, з поступовим ускладненням завдань, змісту, форм і методів її організації;

- сферу практичного застосування теоретичної підготовки, а саме: використання інноваційних технологій соціально-педагогічної роботи;
- процес залучення студентів до пошуково-дослідницької діяльності, до вирішення конкретних соціально-педагогічних проблем і розв'язання конкретних ситуацій, з якими вони зіткнулися в процесі роботи з членами дитячих громадських об'єднань;
- виконання лабораторних завдань, практичних і курсових робіт присвячених організації роботи дитячих спілок.

У процесі удосконалення навчального процесу було розроблено *програму посилення готовності* майбутніх соціальних педагогів до роботи з різними групами дитячих громадських об'єднань.

Узагальнена мета зазначеної програми полягає у:

- поглибленні та вдосконаленні теоретичних знань;
- засвоєнні цінностей майбутньої професійної діяльності;
- оволодіння професійними вміннями і навичками, сучасними технологіями роботи з членами дитячих громадських об'єднань;
- засвоєнні студентами досвіду соціально-педагогічної діяльності сучасних дитячих громадських об'єднань, осмисленні особливостей зазначеної діяльності на мікро-, мезо- та макрорівні;
- формуванні професійно важливих особистісних якостей;
- оволодінні етичними нормами професійної поведінки;
- створенні умов для розвитку здібностей і самореалізації студента, для формування його власного стилю діяльності;
- психологічній адаптації студентів до обраної професії;
- сприянні вибору студентами майбутньої спеціалізації і майбутнього працевлаштування.

У процесі підготовки до організації співпраці майбутніх соціальних педагогів з дитячими громадськими об'єднаннями було розроблено пакет навчально-методичної документації для проходження неперервної соціально-педагогічної практики. Програма цього виду практики охоплює такі розділи: мету, завдання початкового етапу співпраці; права, обов'язки, завдання і програму роботи студента; оцінювання результатів роботи (як, за якими параметрами, які види завдань будуть оцінюватись).

Таким чином, проведений експеримент засвідчив необхідність і доцільність організації співпраці майбутніх соціальних педагогів з членами дитячих громадських об'єднань, сприяв формуванню у студентів творчого і дослідницького підходів до майбутньої професійної діяльності, а також значно підвищив рівень організації виховної роботи у дитячих громадських об'єднаннях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Айсмонтас Б.Б. Психолого-педагогические условия использования форм и методов обучения руководителей детских и юношеских объединений: Дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.01. – М., 1991. – 156 с.
2. Ананьев Б.Г. Человек как предмет познания/ Ананьев Б.Г. – Л.: ЛГУ, 1968. – 239 с.
3. Бобрышов С.В. Взаимосвязь теоретической и практической подготовки студентов к работе с детскими общественными объединениями: Дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.07. – Санкт-Петербург, 1992. – 179 с.
4. Бойко А.М. Оновлена парадигма виховання: шляхи реалізації/ Бойко А.М. – К.: ІЗМН, 1999. – 85 с.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
6. Зверева І.Д. Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю в Україні: теорія і практика / Монографія. – К.: Правда Ярославичів, 1998. – 333 с.
7. Коробкина Н.Е. Педагогические условия самореализации личности старшеклассника во временном детско-юношеском объединении: Дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.01. – Хабаровск, 2000. – 177 с.
8. Леонтьев Л.Н. Деятельность. Сознание. Личность/ Леонтьев Л.Н. – М.:Наука, 1975. – 73 с.
9. Советский энциклопедический словарь / Гл. ред. А.М.Прохоров. – М.: Сов. Энциклопедия, 1988. – 1600 с.
10. Технології соціально-педагогічної роботи: Навч. посібник / За заг. ред. А.Й.Капської. – К., 2000. – 372 с.
11. Шакурова М.В. Методика и технология работы социального педагога: Учеб. пособие. – М.: Академия, 2002. – 272 с.